

DE ZEUMER

Heemkunde Vereniging

1989-3

**MAAS
EN
SWALMDAL**

Beesel/Reuver/Belfeld/Swalmen

Postbus 4643
5953 ZG Reuver

Inhoud

blz. 41 INHOUD

blz. 42 VAN DE REDACTIE

blz. 43 PROGRAMMA

HEEMKUNDIG ALLERLEI

blz. 45 Veranderingen openingstijden
verenigingslokaal

blz. 45 Bestuurswijziging

blz. 45 Stand van zake fusie

blz. 46 Presentatie Jaarboek 1988

blz. 48 Excursie Nideggen-Blankenheim

blz. 50 Nieuwe aanwinsten bibliotheek

blz. 51 Oproep (boekenmarkt)

HISTORIE

blz. 52 Ruzie om een erfenis

GENEALOGIE

blz. 57 Reijnders, Reinders, Rijnders

ARCHEOLOGIE

blz. 58 Nogmaals een oude toren van kasteel
Hillenraedt

Van de redactie

DRINGENDE OPROEP AAN DE LEDEN

De redactie van "de Zeumer" zoekt zeer dringend twee nieuwe redactieleden.

De redactie werkt al bijna 7 jaar met 4 leden. Dit aantal maakt het mogelijk "de Zeumer" 4 x per jaar uit te brengen.

Twee redactieleden hebben te kennen gegeven met het redaktiewerk te stoppen: Frans Sloesen en Paul Bloemen.

Beiden hebben jarenlang een grote bijdrage geleverd in de redactie, maar door drukke privé omstandigheden is voor hen de tijd gekomen om te stoppen.

Wij danken beiden voor de inspanningen gedurende deze jaren.

Er zijn nu nog twee redactieleden over: Jan Geerlings en Loe Giesen. Er moeten dus weer twee nieuwe leden bijkomen.

Van de nieuwe redactieleden wordt verwacht dat ze 4 x per jaar één avond bijeenkomen voor redactievergadering. Voor elke editie is er dan nog typewerk en moet de lay-out gemaakt worden. Het blad moet drukklaar worden gemaakt. Na het drukken wordt het geniet, gevouwen, in enveloppen gedaan, geadresserd en verzonden. Dit vergt nog eens twee avonden. Indien er 4 redactieleden zijn die de taken goed verdelen dan kost het één lid gemiddeld 3 avonden per editie.

Het is gemakkelijk uit te rekenen dat twee leden dubbel zoveel werk hebben dan vier. Indien we geen nieuwe redactieleden kunnen vinden zijn we waarschijnlijk genooddaakt "de Zeumer" slechts 2 i.p.v. 4 keer per jaar te laten verschijnen. Laat het niet zover komen!

Opgeven kan bij Jan Geerlings Mgr.
Theelenstraat 18 Beesel. Tel 3127.

Programma

Op zondag 8 okt. houden we voor de achtste keer onze gezamenlijke herfstwandeling met het I.V.N. Belfeld-Tegelen-Beesel. Dit keer zal de wandeling onder leiding van gidsen ons voeren naar het gebied tussen Reuver en de Maas met zijn bosgebied "de Berken" en het Maasveld. Behalve het nodige op het gebied van de flora en de fauna zullen we ook de voormalige schans St. Brigitte te zien krijgen (ook wel de Bentheimer schans genoemd), boerderij de Kamp enz. Onderweg zal weer een en ander verteld worden over de diverse wetenswaardigheden van dit gebied.

Het vertrek zal plaatsvinden op de parkeerplaats bij het zwembad om 10.00 uur.

Onderweg wordt er nog een koffiepauze ingelast bij picknickplaats De Schans, afhankelijk van het weer. De deelname hieraan staat voor iedereen open en is geheel gratis.

november: Lezing over herbergen in de Zuidelijke Nederlanden door W. Knippenberg. (In samenwerking met de Milieu en Heemkunde Vereniging Swalmen).

11 december: Speciale genealogie-avond vooral gericht op beginners

Cursus Heemkunde:.

Evenals voorgaande jaren organiseert de Heemkunde-vereniging Maas- en Swalmdal in samenwerking met de Volksuniversiteit Venlo e.o. een heemkundercursus. Onder leiding van docent H. Salden Uit Venlo zal op een vijftal maandagavonden aan de hand van een aantal dia's weer een en ander verteld worden over onze nabije en verre omgeving. De onderwerpen die aan bod komen zijn:

9 okt. Het oude hertogdom Limburg.

23 okt. Limburgs industrieel verleden.

6 nov. Banden met grensgebieden oostelijk van het oude Gelderland en het Oversticht.

20 nov. De oude residentiestad Dusseldorf.

27 nov. Frederik van Spee S.J. een Oppergelders ridder en zijn strijd tegen heksenvervolgingen.

In het kader van de cursus worden ook weer een aantal excursies gehouden, waaraan men overigens niet verplicht is om aan deel te nemen. Deze vinden plaats op:
28 okt. : Stadje Limburg (België) en omgeving.

10 maart : Aken.

31 maart : Het land van Ravenstein.

Plaats: Basisschool den Roover te Reuver.

Tijd : Op 's maandagsavonds van 20.00 tot 22.00 uur.

Prijs : f 50,- De prijs van de excursies, die plaatsvinden op zaterdagen, worden nog nader bepaald.

Wanneer U aan deze cursus wilt deelnemen, gezien de elk jaar toenemende belangstelling toch zeker de moeite waard, dan kunt U een volledig ingevuld inschrijfformulier opsturen naar Goltziusstraat 6, 5911 AV Venlo. Inschrijfformulieren kunt U verkrijgen bij de heemkundevereniging of samen met het programmaboekje van de Volksuniversiteit op het VVV kantoor te Reuver. Aanmelding dient zo spoedig mogelijk te gebeuren, doch uiterlijk één week vóór de eerste les. Na aanmelding ontvangt U een acceptgirokaart, waarmee het cursusgeld per bank of giro betaald kan worden. De kosten bedragen f 55,-

(f 50,- cursusgeld en f 5,- inschrijfgeld). Leden ontvangen na inschrijving f 7,50 retour van de heemkundevereniging. Er kan niet meer op de eerste cursusles betaald worden.

Voor informatie kunt U bellen: 077- 51528.

Heemkundig allerlei

VERANDERINGEN OPENINGSTIJDEN VERENIGINGSLOKAAL:

Zoals iedereen weet is ons verenigingslokaal in basisschool Den Roover te Reuver elke 2de en 4de maandag van de maand geopend van 20.00 tot 22.30 uur. In verband met de heemkundecursus in oktober en november is hierin voor deze maanden afgeweken. De openingstijden zijn: 2 en 30 oktober en 13 nov. Hou dit goed in de gaten, zodat U niet tevergeefs komt. Verder is in verband met de onlangs aangebrachte inbraakbeveiliging in de school de toegang wat moeilijker geworden. Toegang is alleen mogelijk via de ingang aan de westzijde van de school (zijde Oude Baan). Na 2 X bellen wordt de deur voor U geopend.

BESTUURSWIJZIGING

Twee leden van ons bestuur, dat normaal uit 7 leden bestaat, hebben te kennen gegeven hun bestuursfunctie neer te leggen wegens te drukke privé omstandigheden. Dit zijn de heren Frans Sloesen en Ron Aspers. Frans Sloesen vertegenwoordigde gedurende een vijftal jaren Belfeld in het bestuur. Ron Aspers was nog niet zo lang in het bestuur, en afkomstig uit Reuver. Wij betreuren het heengaan van deze bestuursleden, maar bedanken hen voor al hun inspanningen die ze voor de vereniging hebben gedaan.

STAND VAN ZAKE FUSIE

In het vorig verenigingsblad (1989-2) hebben we uitvoerig bericht over de stand van zaken met betrekking tot het bestuurlijk onderzoek naar een mogelijke fusie met de Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen. Wij hadden gehoopt in dit blad meer nieuwe informatie te kunnen geven over de vorderingen hieromtrent. Bij het ter perse gaan van dit nummer heeft de redactie van dit blad nog geen duidelijkheid over de situatie. De volgende keer weten we zeker meer.

PRESENTATIE JAARBOEK 1988 MAAS EN SWALMDAL

In aanwezigheid van gemeentebestuurders van Swalmen, Beesel en Belfeld, de auteurs, leden van de heemkundevereniging en een aantal andere genodigden werd op 8 juni in "de Paerssjtal" te Reuver-Offenbeek het achtste jaarboek officieel gepresenteerd. Bij het welkom kon voorzitter W. Luys speciaal de eregast Piet Niesen begroeten, aan wie naderhand het eerste exemplaar van het jaarboek 1988 werd aangeboden.

Bij zijn inleiding meende de heer Luys te mogen beweren dat het afgelopen jaar als een zeer actieve periode in de annalen van de heemkundevereniging kon worden bijgeschreven. "Bestuursmutaties, evenals heroriëntatie met betrekking tot een aantal belangrijke zaken leidden ertoe dat in het beleid van onze heemkundevereniging een aantal nieuwe accenten werden geplaatst. Met name indien het mogelijke aantastingen betreft van ons cultuur-historisch en archeologisch erfgoed. Als vereniging zullen wij ernaar streven onze zorg nadrukkelijker tot uiting te brengen, zowel in de richting van bestuurders door ontwikkelingen dienaangaande nauwgezet te volgen en hen eventueel te wijzen op hun verantwoordelijkheid in deze, alsook in de richting van de bewoners van deze streek door hen bewust te maken van de kostbare cultuur-historische en landschappelijke waarden, die wij in dit gebied nog aantreffen" aldus de voorzitter. Tevens haalde de heer Luys nog de mogelijke fusie aan met de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen. "De fusiegedachte is een steeds belangrijker plaats gaan innemen".

Als dank en waardering voor de manier waarop hij erin slaagt om door leuke, voor iedereen begrijpelijke verhalen, de belangstelling voor het dialect te blijven wekken, werd aansluitend aan Piet Niesen het jaarboek 1988 aangeboden.

Namens de gemeente Swalmen, Beesel en Belfeld zwaaide wethouder Verdonck de redaktieraad van het jaarboek en de heemkundevereniging alle lof toe. "Naast een goede traditie is het een fantastische prestatie dit jaarboek nu al voor het achtste achtereenvolgende jaar te presenteren. Namens alle gemeentebesturen verdient U alle lof".

Het is een jaarboek geworden, waarin opnieuw een aantal facetten van de heemkunde aan de orde komen. Bovendien is de redactie er weer in geslaagd voor een spreiding te zorgen over de gemeenten Swalmen, Beesel en Belfeld.

Sjra Vintcent
(uit Ons Weekblad 15-6-'89)

Voorzitter W. Luys reikt het eerste exemplaar uit aan eregast P. Niesen. (foto Frans Geerlings)

EXCURSIE naar NIDEGGEN - BLANKENHEIM

Zoals bijna alle dagen in zomer 1989 was 25 juni een stralende dag.

De activiteitencommissie van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal had veel voorbereidend werk verricht, waarvoor onze complimenten.

Uit het feit dat om 7.55 uur al geen plaatsje meer onbezet was in de bus, blijkt wel dat deze reisjes erg gewild zijn in onze regio.

Ons eerste reisdoel was Nideggen, een oud stadje dat gelegen ligt op de rand van een plateau in het Eifel-Naturpark.

Hij parkeerde buiten de stadspoorten en iedereen was blij de benen te kunnen strekken en het stadje te kunnen gaan bekijken.

Rechtstreeks klom het reisgezelschap (al dan niet steunend) naar de hoogteburcht van Nideggen, gebouwd in de 12e eeuw door de hertogen van Gulik.

Bij een oorlog inzake erfopvolging in de 16e eeuw werd de burcht verwoest. Vanaf het begin van deze eeuw werd het kasteel gedeeltelijk herbouwd.

Op het terras van het kasteelrestaurant dronken we een kopje koffie, waarna we gelegenheid kregen om het kasteel en omgeving te bezichtigen.

In de donjon van het kasteel is het Burgenmuseum ondergebracht, waar we een goed beeld kregen van de burchten in het Rijnland aan de hand van modellen en voorwerpen.

Ook konden we de kerker bezichtigen met ernaast de kapel. In deze kerker werden lange tijd kerkelijke hoogwaardigheidsbekleder vastgehouden die onenigheid hadden met de kasteelheren.

Daarna konden we het vlakbij het kasteel liggende Romaanse kerkje bezichtigen, met het graf van Wilhelm IV en zijn echtgenote Ricarda.

In de middagpauze had iedereen de vrijheid het stadje zelf te bezoeken. Heel interessant met zijn vakwerkhuisen en twee stadspoorten.

Na de middagpauze moest het gezelschap weer tijdig bij de bus zijn voor de voortzetting van de trip. Reisdoel Blankenheim. In de bus werden af en toe klachten gehoord over de zon, die wat al te veel zijn best deed. Ook de afstand Nideggen-Blankenheim was niet bepaald gering.

In Blankenheim werden we opgewacht door een gids, die ons zou rondleiden langs de bezienswaardigheden van het vakwerkstadje.

Het enthousiasme van de gids voor het streekmuseum was wel erg groot, zodat we daar een heleboel tijd doorbrachten.

Daarna begon de rondwandeling door het stadje, waarbij vooral de vakwerkhuisen in het oudste gedeelte van de plaats onze aandacht trokken.

Ook het laatgotische hallenkerkje met zijn geweldige marianum was zeker een bezoek waard.

Alleen jammer dat degene die uitleg moest geven over het kerkje zelf nogal ondeskundig overkwam, waardoor het geheel wat lachwekkend werd.

In een flink tempo werd de wandeling voortgezet naar een vakwerkhuis, waar in het keldergewelf de rivier de Ahr ontspringt.

Hierna kregen we gelegenheid nog wat rond te kijken in het stadje. Door gebrek aan tijd konden we jammer genoeg niet meer naar de kasteelruïne wandelen.

Om 17.00 uur kwam de bus ons weer ophalen voor de thuisreis.

Om 20.00 uur waren we (zoals dat gevoel wel genoemd wordt) moe, maar voldaan weer in Reuver.

Het was een leuke en leerzame dag.

Els van Geenen- Erdkamp.

NIEUWE AANWINSTEN BIBLIOTHEEK

Ach lieve tijd.

Acht eeuwen Roermond en de Roermondenaren.

Zwolle, Waanders, 1988.

Tiendelige uitgave met een aantal thema's uit de Roermondse stadsgeschiedenis.

Coppers, Martien

Koorbanken in Nederland; Barok.

Rotterdam, Elsevier, 1943.

Limburgs toekomst.

Uitgangspunten voor een welvaartsbeleid

Provinciaal bestuur van Limburg.

Brochure uit 1967 met het toenmalige welvaartsplan.

Jaarverslag 1988.

Van de historische werkgroep Arcen-Lomm-Velden.

Kleine atlas voor de geschiedenis van beide Limburgen.

Leeuwarden, Eisma, 1989.

Een selectie uit eerder in druk uitgegeven kaarten.

Clevis, Hemmy.

Weggegooid en teruggevonden; aardewerk en glas uit Deventer vondstcomplexen 1375-1750.

Kampen, Stichting archeologie IJssel/Vechtstreek, 1989

Dijkman, W.

Nederlandse archeologische rapporten nr. 8.

Een vindplaats uit de ijzertijd te Maastricht-Randwyck Amersfoort, ROB, 1989.

Heide, S. van der

Fossielen uit onze steenkoolmijnen.

Verzamelde artikelen die reeds eerder zijn verschenen in "De Mijnlamp".

Heerlen, Geologisch bureau voor het mijngebied, 1954.

FIAT

autobedrijf lennaerts b.v.

hoogstraat 23
5954 AA beesel
tel. 04704 - 1582 - 2927

YOUR LINE: EEN ALTERNATIEF

Ook uw adres
voor

DE EXTREME HAARMODE

Dames- en herenkapsalon

JAN DRIESSEN

Irenelaan 15
BELFELD
Tel. 04705-2631.

Brickburgers bv

St. Jozefweg 66b - telefoon 2920 - Reuver

Als het gaat om:

**sierbestratingen
steenstrippen
stenen**

**JULIANA STRAAT 21 • BELFELD
TELEFOON 04705-1263**

***SCHOENEN
SPORT
LEDERWAREN
PEDICUREN***

Tymstra, F.

De kleipijp als bodemvondst.

Beknopt overzicht van tien jaar onderzoek naar de belangrijkste pijpenmakerscentra in de 17e en 18e eeuw.

Leiden, pijpelogische kring Nederland, 1988.

Kleyn, J. de

Volksaardewerk in Nederland sedert de late middeleeuwen (1600-1900).

2de druk van een reeds in 1968 verschenen boek waarin ook het Tegels volksaardewerk aan bod komt.

Lochem, de Tijdstroom, 1986.

Kreismuseum Blankenheim; museumfuhrer.

Regionaal museum over de geschiedenis der natuur en de cultuur in de Noord-West Eifel.

Roerstreek '89.

Jaarboek nr. 21 van de heemkundevereniging Roerstreek.

Twan Ernst

OPROEP

Het is de bedoeling om op de speciale heemkundeavond op 11 december ook een boekenmarkt te organiseren. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangeboden wat op heemkunde of Limburg betrekking heeft, bv. Limburgensia, jubileums- of herdenkingsuitgaven of Heimatbücher. Mocht U thuis nog iets hebben liggen waarvan U twee exemplaren heeft of wat U beschikbaar wilt stellen voor de boekenmarkt dan is dit van harte welkom. U kunt dit aan één van de bestuursleden of in het verenigingslokaal afgeven.

Historie

Ruzie om een erfenis.

Het zal niemand verbazen dat onze voorouders er andere gewoonten op na hielden dan wij. Vaak is het echter moeilijk om deze te begrijpen, vooral wanneer de context van de gebeurtenissen slechts gedeeltelijk bekend is. Het is dan ook altijd aardig om uitgebreidere gegevens te vinden, die ook op andere gevallen van toepassing kunnen zijn. Zulke gegevens over oude gebruiken vinden we o.a. in de volgende processtukken uit het najaar van 1612.

Aanspraken op een erfenis vormden de aanleiding tot dit proces tussen Godefridus (Goerd) Quiten en Johanna (Jenne) Slausen. Wanneer een en ander niet volgens huwelijksvoorwaarden anders was bepaald, was het gebruikelijk dat de weduwe of weduwnaar van een overledene diens nalatenschap als vruchtgebruik(st)er gedurende de rest van haar of zijn leven mocht blijven gebruiken. Wanneer ook deze overleed, bleken de familielieverhoudingen in de kleine dorpsgemeenschappen, waar bijna iedereen wel op een of andere manier met elkaar verwant was, vaak zeer ingewikkeld. De onenigheid die ontstond na het overlijden van Elisabeth (Lijs), de weduwe van Jan Claissen, kan als voorbeeld dienen voor vele vergelijkbare gevallen.

Het bericht van het overlijden van Lijs bereikte Beesel niet overal even snel. Goerd Quiten was een van de eersten die het nieuws vernam. Hij stuurde zijn oude knecht Heinrich met een brief en een rijksdaalder

naar de schout en schepenen van Beesel. Heinrich vond stadhouder (plaatsvervangend schout) Wilhelm Quiten en gerechtsbode Geijs van gen Raede (hij woonde mogelijk op de boerderij Gen Raede die bij opgravingen werd blootgelegd) in Bussereind bij Jan van Elmpt, waar ze "to kraemen" waren gegaan. In de brief verzocht Goerdt om gerechtelijke toewijzing van de erfgoederen van wijlen Jan Claissen en zijn vader, die door Lijs tot op dat moment waren gebruikt.

De volgende ochtend bij het aanbreken van de dag ging Quiten samen met de stadhouder, gerechtsbode en medeschepen Peter opten Cruitzbergh naar Bussereind, waar twee stukken land lagen die door wijlen Jan Claissen waren nagelaten. Hier nam de gerechtsbode als vertegenwoordiger van de overheid een schop en bewerkte een hoek van het land symbolisch. Daarna nam Goerdt Quiten de schop en spitte ook zelf een hoek van de akker om. Hetzelfde gebeurde met land in het Haeselt en in de Wilde Hoeve. Nog diezelfde dag wees de gerechtsbode het land volgens landsgebruik toe aan Goerdt.

Na deze plichtplegingen vervoegde het gezelschap zich bij de herberg van medeschepen Wilhelm van der Kissen, waar zij hun beloning ontvingen: op kosten van Goerdt werd gegeten en gedronken. Zij vertelden de waard, die als "stoelbroeder" eveneens zitting had in de schepenbank, dat Goerdt de nalatenschap van Jan Claissen had ontvangen.

Enkele dagen later kreeg gerechtsbode Geijs bezoek van Jenne Slausen. Zij vroeg hem of hij samen met schepen Heincken Ingels met haar mee wilde gaan naar het omstreden land

aan het Bussereinde, om het land ook aan haar toe te wijzen. Geijs antwoordde dat Jenne hiermee te laat was; Quiten was haar voor geweest en ze kon zich de kosten besparen want hij kon haar echt niet helpen. Inplaats van met haar mee te gaan naar Bussereinde, ging Geijs naar stadhouder Wilhelm Quiten om deze te vertellen dat Heincken Ingels samen met Jenne ondanks zijn vermanende woorden toch het land was gaan bewerken. Hoewel hij wist dat Quiten reeds aanspraken had laten gelden op de landerijen, kreeg Ingels door Jenne een gouden reaal aangeboden voor zijn aandeel in de gerechtelijke toewijzing; over het geld voor de schout en de gerechtsbode werd (nog) niet gesproken.

Kennelijk was het symbolisch omspitten van het land niet voldoende om Goerdt tot onomstreden eigenaar te verklaren. De schepenen Peter opten Cruitzbergh en Heincken Ingels werden andermaal opgetrommeld om met Goerdt mee te gaan om er getuige van te zijn hoe hij elk stuk land afzonderlijk met de ploeg bewerkte, eerst aan het Bussereinde, en na het oogsten van het koren ook aan de Wilde Hoeve.

Een van de getuigen die werden opgeroepen, was Theis in der Houfen. Hem werd gevraagd of hij wist dat Goerdt Quiten zich had gepresenteerd als rechtmatige erfgenaam en vervolgens het $\frac{1}{2}$ bunder land in de Wilde Hoeve met de ploeg had bewerkt. Theis had het land voor de helft van de opbrengst (als halfman) gepacht van Goerdt; in 1611 had hij de helft van het boekweit bij Quiten aan huis bezorgd. In 1612 had hij het

land ingezaaid met haver, waarvoor Goerdts hem het zaaigoed had geleverd.

Jenne Slausen was het intussen volstrekt oneens met de gang van zaken. Op een onbewaakt moment slaagde zij er samen met haar kinderen Johannes (Jennis) en Catharina (Threincken) in om het haver te dorsen en af te voeren, zonder dat Goerdts Quiten dit wist en zonder hierbij een gerechtsbode in te schakelen.

Hetzelfde gebeurde bij de landerijen in Bussereind. Hier had Jan van Elmpst het land al enkele jaren gepacht van vruchtgebruiker Lijs. Op het moment dat Goerdts de landerijen opeiste was 1 morgen ingezaaid met koren. Het graan was al een flink stuk gegroeid en volgens de landrechten was het daardoor op basis van vruchtgebruik eigendom van Michel (uit Wallonië), de tweede echtgenoot van wijlen Lijs. Goerdts Quiten had als schattheffer (belastingontvanger) door de gerechtsbode beslag laten leggen op 1½ malder (ongeveer 250 liter) van dit koren, in verband met achterstallige schatting die Lijs verschuldigd was wegens het land in de Wilde Hoeve. Het koren was door de kinderen van Jenne Zillen in 1610 gedorst en lag opgeslagen in de schuur van Jan van Elmpst. Deze had de landerijen in Bussereind na het overlijden van Lijs gepacht van Goerdts Quiten; in 1610 en '11 hadden zij de opbrengst gedeeld, mogelijk nog voordat de vererving door de rechtbank was bevestigd. De oogst van 1612 werd eveneens gedeeld. Wilmken aent Bussereinde hielp mee met dorsen; ongeveer 2 malder gewand (gezuiverd) rogge werd als aandeel van

Goerdt Quiten in aparte zakken gedaan en opzij gezet.

Reeds de volgende dag maakten Jennis, Jan en Threincken, de kinderen van Jenne Slau-sen, zich meester van de rogge. Met hun buit vluchtten ze ijlings achter de veilige grenzen van de heerlijkheid Swalmen, waar de Beeselse schepenbank geen bevoegdheid kon laten gelden. Hoe de rechtzaak uitein-delijk afliep, is niet bekend.

R.A.L.M. Schepenbank Beesel en Belfeld,
inv.nr. 25

Loe Giesen

Genealogie

REIJNDERS, REINDERS, RIJNDERS

Begin december 1989 (voor St. Nikolaas) verschijnt het boek REIJNDERS, REINDERS, RIJNDERS, een verhaal van 2 Noord Limburgse dorpen.

Verspreid over 170 pagina's wordt hier de stamboom beschreven van deze stam Reijnders beginnend vanaf 1700 tot de huidige tijd.

Reijnders betekent zoon van Reijndert. Deze voornaam is afgeleid van Reinhard, een Germaanse naam met als betekenis: sterk in het raadgeven. De naam Reijnders treffen we door heel Nederland aan zonder dat de naamgenoten persé iets met elkaar te maken hoeven hebben. Zo komt de naam in de 17de eeuw ook voor in diverse Noord-Limburgse plaatsen, zoals Beesel.

Deze stamboombeschrijving start rond 1700 in Beesel. Rond 1770 vindt er een tweedeling plaats door verhuizing van een tak naar Helden. Vanuit deze twee plaatsen vindt dan verdere verspreiding plaats, niet alleen over Noord-Limburg, ook over het aangrenzend Duitsland en naar andere werelddelen.

Het boek geeft geen droge opsomming van data maar verhaalt van de wetenswaardigheden rond deze stam, geïllustreerd met passages uit akten, krantenknipsels en bidprentjes.

Het boek is alleen te bestellen door overmaking van f 48,50 op girorekening nummer 19.43.996 of AMRO-bankrekening nummer 41.06.10.151 t.n.v. P.J.M. Reijnders, Leijzoom 6 Goirle, onder vermelding van STAMBOOM.

Deze intekenprijs geldt slechts tot 7 oktober 1989. Na deze datum bedraagt de prijs f 55,- (zolang de beperkte voorraad strekt).

Peter Reijnders, Leijzoom 6,
5051 WZ Goirle (tel.013 - 346250)

Archeologie

Nogmaals een oude toren van kasteel Hillenraedt

In het tijdschrift De Maasgouw 1961 blz. 139-140 staat een artikel van de Roermondse historicus Linssen met als titel "Een oude toren van kasteel Hillenraedt". In de archieven van het Karthuizerklooster ontdekte hij namelijk enkele stukken over de tienden, die de Karthuizers in Swalmen en Asselt hadden. In één der stukken legt Johan Reutzen, halfman op de Beeckerhof, (eigendom van de Karthuizers) op 2 aug. 1607 een verklaring af ten overstaan van schout Mathis van Cruchten en de schepenen Nelis Lindemans en Johan Phebis van de schepenbank Swalmen Asselt. Hierin wordt ingegaan op de wijze waarop de diverse tienden over de percelen verdeeld lagen. We lezen onder meer: "...van den *Thoiren tot Hillenraedt* af te sien recht up den thoiren tot Hoerne scheidet des herren tot Gurtzenichs und der grooter thienden herren thiende.

In 1696 was deze toren van Hillenraedt blijkbaar verdwenen, want in een notariële akte d.d. 6 okt. 1696 verklaart Theodorus Cuypers, openbaar notaris bij het Soevereine Hof te Roermond, dat hij op verzoek van de prior der Karthuizers en van Gerardus Dolmans, pastoor van Swalmen, in gezelschap van Geurt Janssen, oud 70 jaar, naar de limiet(grens) tussen Asselt-Swalmemn en Maasniel is gegaan om ter plaatse van hem het verloop der grenzen der tienden van de heerlijkheid Asselt en Swalmen te vernemen: "...ende gecommen op twee stucken landts omtrent in 't veldt tussen den saele van 't huijs *Hillenraedt* daer voor desen

den Thooren heeft gestaen ende den toren van 't huijs Horn toebehoerende het selve stuck aen..."

Uit deze twee stukken blijkt dat op de plaats van de aangebouwde zaal voor 1696 een toren gestaan heeft en dat de zaal tussen 1607 en 1696 gebouwd moet zijn.

A. Ramaekers gaat in zijn boek "Honderd eeuwen Swalmen" nog een stap verder door uit de leeftijd van Geurt Janssen te concluderen dat de toren er rond 1646 ook nog gestaan heeft en de grote zaal gebouwd moet zijn door Arnold Schenck van Nijdeggen (gestorven in 1653).

Kort geleden ontdekte ik in een archiefstuk van Schloss Haag bij Geldern gegevens, die een nieuw licht op de zaak doen schijnen. Ook hierin gaat het weer over de grenzen van de tienden.

Op 1 aug. 1668 had de laatscholtis van de hof en heerlijkheid Asselt, Johan de Verwer, geassisteerd door Thomas Bordels (advokaat) en Peter Spee en Johan Obers (beide laatschepenen) zich samen met Geurt Quiten, pachter van de hof Asselt, naar kasteel Hillenraedt begeven. Hier waren Gootsen Gerardts, halfman op de Graeterhof, oud 70 jaar, en Corst Stockmans, oud 50 jaar, al aanwezig. Deze verklaarden dat ze de tiend van de hof Asselt zo'n 40 jaar geleden in pacht hadden "...ende voorts aangewesen dese naervolgende limiten derselbe thiende, als te weten, *den ronden thoorn der huis Hillenraedt, den welcken alsnu afgebroken ende den nieuwen sael op de plaetse getimmert is*, wiesende op eenen dicken alden eijcken boom ontrent t'eijnde van Cleutiens straetgen staende, wijsende van daer op den thoorn des Graeffelijcken huijs Hoorn ..."

Blijkbaar is dus in 1668 of kort daarvoor de ronde toren afgebroken, waarna ter plaatse de

grote zaal werd gebouwd.*

Dit moet dan gebeurd zijn in opdracht van Christoffel Schenck van Nijdeggen, die nadat zijn vader Arnold Dirk Schenck van Nijdeggen in 1653 gestorven was, hem opvolgde. Twee jaar later kocht hij van Philips IV koning van Spanje en hertog van Gelder, de hoge, middelbare en lagere rechtspraak in Asselt en Swalmen voor 18.600 pond. In 1658 werd hij raadsheer aan het hof van Gelder te Roermond om dan in 1661 te trouwen met Anna Philippina d'Oijenbrugge de Duras, stiftsdame te Nivelles. Door dit alles kwam hij tot groot aanzien. Hij is naar mijn mening degene geweest, die Hillenraedt grotendeels het huidige karakter heeft gegeven en met recht kon hij dan ook zijn alliantiewapen aan de voorkant van het kasteel als kroon op zijn bouwwerkzaamheden aanbrengen.

* Dat er inderdaad een ronde toren geweest moet zijn is onlangs ook gebleken bij restauratiewerken aan de vloer van de grote zaal (mond. mededeling gravin de Guerre-Metternich). Helaas werd hier een kans gemist om een en ander in te tekenen en te fotograferen.

W. Luys